

Реформування підприємств ЖКГ як складова підвищення ефективності їх господарювання

Н.О. ВОЛГІНА

*Харківська національна академія міського господарства
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
volgina_nat@mail.ru*

Житлово-комунальне господарство є однією з найбільших галузей в господарському комплексі держави, результати діяльності якої значною мірою визначають соціально-економічні показники розвитку суспільства. В умовах економічних реформ, забезпечення ефективного функціонування ЖКГ повинно бути одним з ключових аспектів трансформації національної економіки. На даний час вітчизняні підприємства ЖКГ неспроможні ефективно працювати в ринкових умовах і надавати споживачам послуги належного рівня та якості. Необхідність підвищення ефективності господарювання підприємств галузі вимагає розробки науково обґрунтованих програм реформування ЖКГ, реалізація яких сприятиме як розв'язанню соціально-економічних проблем галузі так і забезпеченню її ефективності в цілому.

Ситуація, що склалася в ЖКГ на сучасному етапі, характеризується, насамперед, незадовільним технічним станом об'єктів інфраструктури й невідповідністю техніко-економічних параметрів виробництва світовим стандартам. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність здійснення комплексу заходів, спрямованих на стимулювання модернізації виробництва, підвищення рівня технічного обслуговування й ефективності господарювання.

Реформування підприємств ЖКГ, метою якого є впровадження ринкових принципів і механізмів і адаптація до нових умов господарювання, має, на нашу думку, кілька ключових аспектів:

- трансформація відносин власності в сфері діяльності підприємств ЖКГ, залучення приватного капіталу;
- впровадження конкурентних відносин в галузі;
- підвищення ефективності керування майном підприємств і виробничим процесом.

Трансформація відносин власності в сфері діяльності підприємств ЖКГ розглядається нами як один з напрямків підвищення їх інвестиційної привабливості, що сприяє залученню в цю сферу приватного капіталу та ініціативи.

Підстави для реформування відносин власності в сфері діяльності підприємств ЖКГ на базі залучення приватного капіталу очевидна. У зв'язку із цим постає закономірне питання про вибір шляхів трансформації. Сьогодні в Україні по суті склалися два альтернативних підходи до трансформації відносин власності на підприємствах ЖКГ. Відповідно до першого головною умовою й критерієм ефективності функціонування цих підприємств в економіці є їхня комерціалізація (створення відкритих акціонерних товариств, 100% акцій яких належить державі) і передача на цій основі державного пакета акцій у довірче управління іншим учасникам ринкових відносин. У якості другого розглядається корпоратизація підприємств галузі, створення на базі державних підприємств відкритих акціонерних товариств шляхом об'єднання різних форм капіталу (суспільного й приватного).

Питання про залучення приватного капіталу в діяльність підприємств, що надають житлово-комунальні послуги, нерозривно пов'язаний із проблемою реструктуризації цих підприємств. Тільки при використанні договорів на надання послуг, як правило, немає необхідності здійснювати заходи щодо реструктуризації підприємства. У всіх інших випадках залучення приватного сектора (наприклад, контракт на керування, оренда, концесія, приватизація) можливо тільки за умови реструктуризації шляхом зміни організаційно-правової форми підприємства. Таким чином, реструктуризація є інструментом, за допомогою якого здійснюється більшість заходів щодо залучення приватного сектора в комунальну сферу.

Ключовим аспектом реформування підприємств ЖКГ, крім трансформації відносин власності, є впровадження конкурентних відносин у галузь. Нерозвиненість ринкового середовища в ЖКГ (ринкові відносини майже відсутні, а ринкові механізми не працюють) через відсутність конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг, нерозвиненість сучасних форм ефективного управління підприємствами галузі, відсутність у підприємств ЖКГ досвіду

підготовки та реалізації інвестиційних проєктів. Поглиблення демонополізації житлово-комунального господарства, створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг передбачає розробку і реалізацію проєктів із залучення на конкурсних засадах підприємств усіх форм власності та суб'єктів підприємницької діяльності до надання житлово-комунальних послуг.

Накопичений досвід реформування ЖКГ свідчить про незаперечні переваги використання конкурентного механізму функціонування підприємств галузі, основними з яких є підвищення ефективності виробництва (надання) послуг та підвищення їх якості, забезпечення стимулів щодо модернізації та розвитку підприємств ЖКГ.